

European Agency inkluderingsstatistikk

Hovedbudskaper og funn (2014 / 2016)

EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education

EUROPEAN AGENCY'S INKLUDERINGSSTATISTIKK

**Hovedbudskaper og funn
(2014 / 2016)**

European Agency for Special Needs and Inclusive Education

European Agency for Special Needs and Inclusive Education (Agency) er en uavhengig og selvstyrt organisasjon. Agency finansieres av utdanningsdepartementene i dets medlemsland og av Europakommisjonen via et driftstilskudd innen Den europeiske union (EU) sitt Erasmus+ utdanningsprogram (2014-2020).

Delfinansiert av
EU-programmet
Erasmus+

Dette produktet er finansiert med støtte fra Europakommisjonen. Forfatteren er alene ansvarlig for innholdet i denne publikasjonen. Kommisjonen har ikke ansvar for videre bruk av informasjon som finnes i rapporten.

Synspunktene som kommer til uttrykk i dette dokumentet, er uttrykt av enkeltindivider og støttes ikke nødvendigvis av Agency, dets medlemsland eller Kommisjonen.

Redaktører: Amanda Watkins, Joacim Ramberg og András Lénárt

Det er tillatt å bruke utdrag av dokumentet så sant det angis tydelig referanse til kilden. Det skal henvises til denne rapporten på følgende måte: European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 2018. *European Agency's inkluderingsstatistikk: Hovedbudskaper og funn (2014 / 2016)*. (A. Watkins, J. Ramberg og A. Lénárt, red.). Odense, Danmark

Med henblikk på større tilgjengelighet, er denne rapporten tilgjengelig på 25 språk, og tilgjengelig i elektronisk format på nettsiden til Agency: www.european-agency.org

Dette er en oversettelse av den originale, engelske teksten. Se det originale dokumentet på engelsk ved tvil om nøyaktigheten til informasjonen presentert i oversettelsen.

ISBN: 978-87-7110-822-4 (Elektronisk)

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2018

Sekretariatet
Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C Danmark
Tlf: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Brussel-kontoret
Rue Montoyer, 21
BE-1000 Brussels Belgium
Tlf: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org

INNHALDSFORTEGNELSE

FORORD	5
HOVEDBUDSKAPER	7
FEM LIKEVERDIGHETSPROBLEMER	9
1. Hvor stor andel av elever går på ordinær skole?	9
<i>Trender i dataen om elevers tilgang til ordinær opplæring</i>	10
2. Hvor stor andel av elever bruker hoveddelen av tiden deres sammen med medelevene sine i ordinære klasserom?	10
<i>Trender i dataen om elevers tilgang til inkluderende opplæring.</i>	11
3. Hvor er elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning gitt plass for undervisning?	11
<i>Datatrender for identifiseringsrater for elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning</i>	12
<i>Plassering i forhold til hele elevandelen</i>	12
<i>Trender i dataene for plassering av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning i forhold til hele skolepopulasjonen</i>	14
<i>Plassering i forhold til andelen elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning</i>	15
4. Hva er forskjellene i identifiseringsratene og plasseringsratene for gutter og jenter med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning?.....	17
5. Hva er forskjellene i identifiseringsratene og plasseringsratene for elever mellom ISCED 1 og 2?	18
BAKGRUNNEN FOR ARBEIDET FRA EASIE	22
Dekningsområdet for data	22
Viktige dimensjoner innen datainnsamlingsarbeidet under EASIE	23
<i>En virksom definisjon av et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning</i>	23
<i>Virksom definisjon for inkluderende miljø</i>	24
Fokuset for dataanalysen under EASIE.....	24
Punkter å merke seg.....	25
REFERANSER	26
VEDLEGG: EASIE-INDIKATORER FOR 2014 OG 2016	28
1. Registreringsrate for ordinær opplæring med basis i den registrerte andelen av elever	28
2. Aldersutvalg.....	28
3. Elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning	28
<i>3a. Identifiseringsrater</i>	28
Hovedbudskaper og funn (2014 / 2016)	3

<i>3b. Plassfordelingen for elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning med basis i den registrerte elevandelen. ....</i>	<i>28</i>
<i>3c. Plassfordelingen for elever med basis i andelen elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning .....</i>	<i>29</i>

FORORD

I over 20 år har European Agency for Special Needs and Inclusive Education (Agency) vært et samarbeidsorgan om politikk og retningslinjer for inkluderende opplæring for medlemslandene deres. Innsamling av data er en kjernedel ved dette arbeidet. Selv om det i begynnelsen hadde fokus på elever med behov for spesialundervisning, utvider det nå omfanget sitt og medregner alle elever innenfor systemer for inkluderende opplæring.

Det gjeldende arbeidet for [European Agencys inkluderingsstatistikk](#) (EASIE) involverer innsamling, fremleggelse og analyse av nasjonale data (European Agency, ikke datert-a). Denne dataen er koblet til avtalte indikatorer som informerer om hovedspørsmål rundt politikk og retningslinjer for inkluderende opplæring. All data oppgis av [dataeksperter](#) på nasjonalt nivå (European Agency, ikke datert-b).

De tilgjengelige datasettene dekker 30 land og gir innsikt i:

- tilgang til ordinær opplæring,
- tilgang til inkluderende opplæring,
- plassering av elever identifisert med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning.

De innlemmer analyser etter kjønn og etter nivå i [Internasjonal standard for klassifisering av utdanning](#) (ISCED) (UNESCO Institutt for statistikk, 2011).

Denne korte rapporten har som mål å fremheve hovedbudskapene og -funnene fra arbeidet fra EASIE frem til dags dato. To [Datasett fra EASIE](#) (European Agency, ikke datert-c) og [Tverrnasjonale rapporter](#) er tilgjengelig per i dag:

- 2014, med basis i skoleåret 2012/2013 (European Agency, 2017)
- 2016, med basis i skoleåret 2014/2015 (European Agency, 2018a)

I tillegg til disse rapportene er de fullstendige datasettene tilgjengelig ved etterspørsel fra sekretariatet (secretariat@european-agency.org) som Excel-filer som kan undersøkes på ulike måter.

Denne rapporten gir ingen detaljerte statistiske analyser av dataene og dekker ikke alle former for dataanalyse som kan være mulig ved bruk av datasettet. I stedet gir den en «overblikkstolking» av datasettene for 2014 og 2016. Dette med henblikk på å fremheve hovedbudskaper og fremtredende funn på tvers av datasettene som er viktige for arbeidet til medlemslandene til Agency.

Det neste avsnittet fremlegger de **ti hovedbudskapene som fremkommer av arbeidet gjort av EASIE i 2014 og 2016** frem til i dag.

Det påfølgende avsnittet fremlegger **hovedfunnene satt opp i mot fem likeverdighetsproblemer** som arbeidet fra EASIE har blitt utviklet til å undersøke. Hver av disse er lagt frem som et hovedspørsmål som underbygger likeverdighetsproblemet.

Rapportens avsluttende avsnitt fremlegger [bakgrunnen for det generelle arbeidet fra EASIE](#).

Det er vårt ønske at beslutningstakere, utøvere, forskere og andre systemaktører vil ha interesse av å se hovedbudskapene og -funnene fra nylig EASIE-arbeid innen det samlede arbeidet for å utvikle mer inkluderende utdanningssystemer.

Cor J.W. Meijer

Direktør for European Agency for Special Needs and Inclusive Education

---

HOVEDBUDSKAPER

Ti hovedbudskaper kan identifiseres når vi ser over datasettene fra 2014 og 2016:

- 1** Generelt sett gir tilgjengelig data støtte til påstanden fra andre områder hvor Agency jobber om at inkluderende opplæring er et mål for politikk og retningslinjer for alle medlemsland. Alle land tilbyr inkluderende opplæringsmuligheter for enkelte elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning. Men en undersøkelse rundt plassmuligheter og -rater viser at når det gjelder elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning, implementerer medlemslandene disse målene på ulike måter og i ulike grader.
- 2** Ved å se på landenes definisjoner av «et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning» – se [bakgrunnsinformasjon for land](#) (European Agency, ikke datert-c) – identifiserer samtlige land ulike grupper for behov for spesialundervisning. Elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning omfatter elever med nedsatt funksjonsevne slik definert av *Konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne* (De forente nasjoner, 2006), men også andre grupper av elever som har spesielle eller ytterligere behov for utdanning som krever ekstra støtte og ressurser. Dette er en av hovedgrunnene til hvorfor det er så mange ulikheter blant dataene til landene og hvorfor sammenlikninger mellom land er komplekse – og på enkelte måter kan være umulige.
- 3** Identifiseringsratene for elever med «et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning» varierer drastisk på tvers av alle land. Disse dataene gjenspeiler ulikheter innen lovgivning og politikk og retningslinjer for å identifisere elever med behov for spesialundervisning, slik fremlagt og drøftet i andre områder av arbeidet til Agency.
- 4** Ingen av disse landene har et fullstendig inkluderende system hvor 100% av elever deltar i ordinære skoleklasser og utdannes sammen med medelever i minst 80% av tiden, på linje med EASIEs referansenivå for plassering. Samtlige land bruker ulike former for separate spesialisttilbud – skoler, skoleklasser og/eller grupper samt ulike former for utdanning utenfor skolen (f.eks. hjemmeundervisning eller tilbud gitt av andre sektorer). Omfanget av inkluderende plasser i land ligger på mellom 92% og 99,5%. Disse dataene gir et kjapt overblikk over «hvor nære» land er til et fullstendig inkluderende system.

- 5** Ratene for plass i separate, tilbud utenfor det ordinære (separate spesialskoler, skoleklasser, grupper og uformelle utdanningsprogrammer) varierer på tvers av alle landene. Disse dataene gjenspeiler ulikheter innen lovgivning og politikk og retningslinjer for å identifisere utdanningsstøtte og tilbud, igjen slik fremlagt og drøftet i andre områder av arbeidet til Agency.

- 6** I alle land blir omtrent dobbelt så mange gutter som jenter identifisert som å ha behov for spesialundervisning som krever et offisielt vedtak. Denne raten på 2:1 gjenspeiles i ratene for plass for gutter og jenter ved forskjellige scenarier som oppstår i de fleste land.

- 7** Det er et veldig klart mønster på tvers av alle land når det gjelder kjønnsfordeling. Men når det gjelder ISCEDs nivåfordeling er det nøyaktig motsatt: ingen klare mønstre er umiddelbart gjenkjennelige. Det er en stor variasjon mellom land når det gjelder andelen av elever innenfor de to ISCED-nivåene. Dette indikerer at land identifiserer elever som trenger et offisielt vedtak på ulike måter og på ulike skoletrinn.

- 8** Situasjonen for elever som av forskjellige årsaker og ved forskjellige omstendigheter faller utenfor skolen (ved f.eks. å bli formelt registrert innen utdanning, men ikke deltar eller ikke blir registrert innen noen form for utdanning), er uklar i nesten alle land. Dette krever ytterligere undersøkelse ettersom dataene for de fleste land ofte er begrenset eller mangler.

- 9** Samtlige lands tilgjengelige trenddata viser ingen generell gjennomsnittlig endring i ratene for identifisering av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning. Men enkelte land har klare økninger i andelen elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning.

- 10** Samtlige lands tilgjengelige trenddata viser også at det i gjennomsnitt finnes en minimal nedgang i andelen elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning i separate undervisningsmiljøer (spesialklasser og -skoler).

FEM LIKEVERDIGHETSPROBLEMER

Dette avsnittet fremlegger hovedfunnene fra 2014 og 2016 satt opp i mot **fem likeverdighetsproblemer** som arbeidet fra EASIE har blitt utviklet til å undersøke. Disse likeverdighetsproblemerne er:

1. Tilgang til ordinær opplæring
2. Tilgang til inkluderende opplæring
3. Plass for elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning
4. Kjønnsanalyser av data om plasser for elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning
5. ISCED-nivåanalyser av data om plasser for elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning.

Hvert av disse problemene er lagt frem som et hovedspørsmål som underbygger likeverdighetsproblemet. Avsnittet er deretter strukturert rundt dataanalyseindikatorer som tar sikte på å besvare spørsmålet. Indikatorene drøftet i hvert avsnitt følger samme nummerering som indikatorene i [Tverrnasjonale rapporter](#) fra 2014 og 2016 (European Agency, 2017, 2018a).

For mer detaljerte opplysninger rundt en gitt indikator, se Tverrnasjonale rapporter. Disse forklarer hva hver enkelt indikator er, beregningsmetoden som er brukt, landene som er omfattet og resultatet fra indikatoren. De inneholder diagram og tabeller som fremlegger all tilgjengelig data for et land for hver enkelt indikator.

Det fremlegges funn relatert til trender for syv indikatorer med fokus på hele elevandelen. Disse funnene viser til ulikheter mellom totale gjennomsnitt (prosentandeler) i data fra 2014 og 2016. Trenddata fremlegges som prosentpoeng som indikerer økning eller nedgang mellom de to datasettene. Det er viktig å merke seg at disse trenddataene er kun basert på land som har data for både 2014 og 2016.

For alle indikatorene presenteres funnene i tilknytning til hovedspørsmålene og problemene i tekstbokser.

1. Hvor stor andel av elever går på ordinær skole?

Dette problemet har fokus på elevers tilgang til ordinær opplæring.

Indikator 1.1 ser på registreringsraten for **ordinær** opplæring – dvs. prosentandelen av elever som er registrerte i ordinære miljøer, beregnet opp i mot antallet elever registrert i samtlige undervisningsmiljøer.

Dataene har fokus på elever som faller, eller ikke faller, innenfor ordinære undervisningsmiljøer.

I de fleste land innebærer registrering innen ordinær opplæring plass i en ordinær skoleklasse eller plass i en separat spesialklasse ved en ordinær skole. Elever som ikke faller innenfor ordinære undervisningsmiljøer går på helt separate spesialskoler, får

uformell undervisning utført av helse- eller sosialtjenester, osv., eller er elever som faller utenfor utdanningssystemet.

Data for 2014 er tilgjengelig fra 28 land. På tvers av 28 land lå registreringsraten for ordinær opplæring mellom 93,44% og 99,88%. Det totale gjennomsnittet for de 28 landene lå på 97,36%.

Data for 2016 er tilgjengelig fra 29 land. På tvers av 29 land lå registreringsraten for ordinær opplæring mellom 92,02% og 99,97%. Det totale gjennomsnittet for de 29 landene lå på 98,64%.

Tilgjengelig data viser at for samtlige land utdannes de aller fleste elever ved ordinære skoler, men ikke alle elever går på ordinære skoler.
Ingen land har fullstendig registrering ved ordinære skoler.

Trender i dataen om elevers tilgang til ordinær opplæring

Data fra både 2014 og 2016 er tilgjengelig for 25 land. På tvers av disse 25 landene var det en gjennomsnittlig økning på rett over ett prosentpoeng for registreringsraten innen ordinær opplæring mellom 2014 og 2016.

Dataene indikerer at den generelle registreringsraten innen ordinær opplæring var rett over ett prosentpoeng høyere i 2016 enn i 2014.

2. Hvor stor andel av elever bruker hoveddelen av tiden deres sammen med medelevene sine i ordinære klasserom?

Dette problemet har fokus på alle elevers tilgang til inkluderende opplæring.

Indikator 1.2 ser på registreringsraten for **inkluderende** opplæring – dvs. prosentandelen av elever som bruker minst 80% av tiden deres i et ordinært klasserom sammen med medelever, beregnet opp i mot antallet elever registrert innen alle former for undervisningsmiljøer.

Denne dataen viser elever som faller innenfor eller utenfor inkluderende opplæring på linje med referansenivået for plassering fra EASIE på 80%.

I de fleste land innebærer registrering innen inkluderende opplæring plass i en ordinær skoleklasse på linje med referansenivået for plassering på 80%, eller de forskjellige alternativene for dette referansenivået (se den virksomme definisjonen for et [inkluderende miljø](#) i avsnittet «Viktige dimensjoner innen datainnsamlingsarbeidet under EASIE» for mer informasjon).

Elever som ikke faller innenfor inkluderende miljøer er i separate skoleklasser på ordinære skoler, fullstendig separate spesialskoler, får uformell undervisning utført av helse- eller sosialtjenester, osv., eller er elever som faller utenfor formell utdanning.

Data for 2014 er tilgjengelig fra 26 land. Ratene for inkluderende registrering ligger på mellom 93,47% og 99,88%. Det totale gjennomsnittet for de 26 landene er på 97,54%.

Data for 2016 er tilgjengelig fra 28 land. Ratene for inkluderende registrering ligger på mellom 92,02% og 99,97%. Det totale gjennomsnittet for de 28 landene er på 98,19%.

Tilgjengelig data indikerer at ingen av deltakerlandene har en 100% registreringsrate for inkluderende miljø. Samtlige land bruker en form for fullstendig separate spesialisttilbud (separate skoler eller enheter) samt separate skoleklasser ved ordinære skoler.

Trender i dataen om elevers tilgang til inkluderende opplæring.

Data fra både 2014 og 2016 er tilgjengelig for 23 land. På tvers av 23 land var det en minimal gjennomsnittlig økning (0.14 av et prosentpoeng) for registrering i inkluderende opplæring.

Dataene indikerer at det var en generell minimal økning i andelen elever som bruker brorparten av tiden deres sammen med medelever i ordinære klasserom mellom 2014 og 2016.

3. Hvor er elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning gitt plass for undervisning?

Dette problemet har fokus på hvor elever med en et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning får plass for undervisningen deres for brorparten av tiden deres (80% eller mer).

En hovedforløper til dette er imidlertid en analyse av **identifiseringsratene** av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning. Indikator 3a.1 ser på dette, med et fokus på prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning med basis i den registrerte elevandelen.

Data for 2014 er tilgjengelig fra 30 land. Identifiseringsratene ligger på mellom 1,11% og 17,47%. Gjennomsnittet på tvers av landene er 4,53%.

Data for 2016 er tilgjengelig fra 30 land. Identifiseringsratene ligger på mellom 1,06% og 20,50%. Gjennomsnittet på tvers av landene er 4,44%.

Det er tydelige forskjeller i tallene og ratene for elever identifisert med offisielt vedtak for behov for spesialundervisning (bl.a. for nedsatt funksjonsevne) som krever ytterligere tilbud. Dette gjenspeiles i landenes politikk og praksis for utdanning generelt og særlig for spesialutdanning.

Forskjellene på identifiseringsratene kan i stor grad forklares med forskjeller i vurderingsprosedyrer og finansieringsmekanismer i stedet for en faktisk forekomst av ulike former for behov for spesialundervisning eller nedsatte funksjonsevner med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning.

Datatrender for identifiseringsrater for elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning

Data fra både 2014 og 2016 er tilgjengelig for 29 land. På tvers av 29 land lå andelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning på omtrent det samme (0,04 av et prosentpoeng forskjell) i 2014 som i 2016.

Dataene indikerer at det ikke var noen generell endring for identifiseringsratene for elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning i noen av landene, men enkelte land hadde merkbare vekslinger.

Plassfordelingen for elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning kan analyseres på to måter:

1. Plassering i forhold til hele elevandelen (dvs. alle elever)
2. Plassering i forhold til andelen elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning.

Hver av disse alternativene drøftes hver for seg nedenfor.

Plassering i forhold til hele elevandelen

Indikator 3b.1 ser på prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning i inkluderende opplæring med basis i den registrerte elevandelen.

Data for 2014 er tilgjengelig fra 28 land. Prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning innen inkluderende miljøer ligger på mellom 0,14% og 16,02%. Det totale gjennomsnittet for de 28 landene er 2,36%.

Data for 2016 er tilgjengelig fra 28 land. Prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning innen inkluderende miljøer ligger på mellom 0,12% og 19,05%. Det totale gjennomsnittet for de 28 landene er 2,73%.

Når vi sammenlikner disse dataene med prosentandelen elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning med basis i den registrerte elevandelen, kommer det frem at de fleste av disse elevene plasseres i inkluderende miljøer når det gjelder land med de høyeste identifiseringsratene for behov for spesialundervisning.

Indikator 3b.2 ser på prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning innen spesialklasser med basis i den registrerte elevandelen.

Data for 2014 er tilgjengelig fra 24 land. Variasjonsbredden for plassering ligger på mellom 0,09% og 3,64%. Et totalt gjennomsnitt på 0,56% av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning får utdanning i separate spesialklasser på ordinære skoler.

Data for 2016 er tilgjengelig fra 24 land. Variasjonsbredden for plassering ligger på mellom 0,07% og 3,70%. Et totalt gjennomsnitt på 0,53% av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning får utdanning i separate spesialklasser på ordinære skoler.

I alle land er det muligheter for registrering av elever på ordinære skoler, men de kan ende opp med å bruke brorparten av tiden deres borte fra medelevene.

Et viktig poeng å merke seg her er at dette aspektet kan være underrapportert. Mange land uttaler at det er vanskelig å gi data om elever i separate klasser på ordinære skoler. Data om spesialskoler er lettere tilgjengelig i de fleste land som tilbyr data.

Indikator 3b.3 ser på prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning innen spesialskoler med basis i den registrerte elevandelen.

Data for 2014 er tilgjengelig fra 30 land. Variasjonsbredden for plassering ligger på mellom 0,09% og 7,06%. Et totalt gjennomsnitt på 1,82% av elever blir undervist på separate spesialskoler.

Data for 2016 er tilgjengelig fra 30 land. Variasjonsbredden for plassering ligger på mellom 0,03% og 7,98%. Et totalt gjennomsnitt på 1,54% av elever blir undervist på separate spesialskoler.

I alle land er det muligheter for registrering av elever på spesialskoler hvor de ender opp med å bruke brorparten av tiden deres borte fra medelevene.

Det brede omfanget av plasseringsrater for spesialskoler indikerer at det brukes svært ulike plasseringsprosedyrer og -strukturer i forskjellige land for elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning.

Indikator 3b.4 ser på prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning innen uformelle undervisningsmiljøer med basis i den registrerte elevandelen. Kun fire land kunne tilby data for denne indikatoren. På grunn av dette fremkommer det ingen klare funn, så dette blir ikke drøftet her. (Avsnittet «[Punkter å merke seg](#)» i denne rapporten peker på problemet med manglende data.)

Indikator 3b.5 ser på prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning innen fullstendig separate undervisningsmiljøer (dvs. spesialskoler og -klasser) med basis i den registrerte elevandelen.

Data for 2014 er tilgjengelig fra 24 land. Plassering i fullstendig separate miljøer varierer mellom 0,36% og 6,28% med et totalt gjennomsnitt på tvers av de 24 landene på 1,67%.

Data for 2016 er tilgjengelig fra 24 land. Plassering i fullstendig separate miljøer varierer mellom 0,55% og 5,88% med et totalt gjennomsnitt på tvers av de 24 landene på 1,62%.

På tvers av alle land er det fortsatt spesialisttilbudsplassering som sikrer retten til utdanning, men ikke inkluderende opplæring, for enkelte elever – særlig de med komplekse eller særlig tunge behov og/eller nedsatte funksjonsevner.

Trender i dataene for plassering av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning i forhold til hele skolepopulasjonen

Data for indikator 3b.1 fra både 2014 og 2016 er tilgjengelig for 25 land. På tvers av de 25 landene var det en lett gjennomsnittlig økning (0,27 av ett prosentpoeng) for andelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning innen inkluderende miljøer mellom 2014 og 2016.

Dataene indikerer at det var en generell lett økning av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning plassert i inkluderende miljøer.

Data for indikator 3b.2 for både 2014 og 2016 er tilgjengelig for 23 land. På tvers av 23 land lå andelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning i spesialklasser på omtrent det samme (0,04 av et prosentpoeng nedgang) i 2014 som i 2016.

Dataene indikerer at andelen elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning som gis plass i spesialklasser, var nærmest uendret.

Data for indikator 3b.3 fra både 2014 og 2016 er tilgjengelig for 28 land. På tvers av 28 land lå andelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning i

spesialskoler på omtrent det samme (0,06 av et prosentpoeng nedgang) i 2014 som i 2016.

Dataene indikerer at andelen elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning som gis plass i spesialskoler, var nærmest uendret.

Data for indikator 3b.5 fra både 2014 og 2016 er tilgjengelig for 23 land. På tvers av de 23 landene var det en minimal nedgang (0,05 av et prosentpoeng) for andelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning innen fullstendig separate undervisningsmiljøer mellom 2014 og 2016.

Dataene indikerer at det var en minimal nedgang av andelen elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning i fullstendig separate undervisningsmiljøer.

Plassering i forhold til andelen elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning

Indikator 3c.1 ser på prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning i inkluderende opplæring med basis i befolkningen med behov for spesialundervisning.

Data fra 2014 er tilgjengelig fra 28 land, med en variasjon på mellom 3,46% og 98,18% og et totalt gjennomsnitt på 52,68%.

Data fra 2016 er tilgjengelig fra 28 land, med en variasjon på mellom 4,98% og 99,21% og et totalt gjennomsnitt på 60,56%.

Variasjonsbredden for plassering av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning innen inkluderende opplæring er svært stor. Igjen indikerer dette at land har svært forskjellige tilnæringer til det å gi utdanning til elever med et identifisert behov for spesialundervisning.

På tvers av landene plasseres over halvparten av alle elever med et identifisert behov for spesialundervisning i inkluderende miljøer – dvs. en ordinær klasse – i mer enn 80% av tiden.

Indikator 3c.2 ser på prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning i spesialklasser med basis i befolkningen med behov for spesialundervisning.

Data fra 2014 er tilgjengelig fra 24 land, med en variasjon på mellom 1,89% og 59,69% og et totalt gjennomsnitt på 13,16%.

Data fra 2016 er tilgjengelig fra 24 land, med en variasjon på mellom 2,15% og 55,34% og et totalt gjennomsnitt på 11,91%.

Land ser ut til å ha store avvik når det gjelder omfanget av bruken av spesialklasser som et plasseringsalternativ for elever med behov for spesialundervisning.

Sammenliknet med andre former for plassering (dvs. inkluderende opplæring eller spesialskoler) er ikke denne formen for plassering like utstrakt. Men, som merket tidligere, kan disse dataene være underrapportert da mange land indikerer at det er vanskelig for dem å tilby pålitelige data for denne indikatoren.

Indikator 3c.3 ser på prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning i spesialskoler med basis i befolkningen med behov for spesialundervisning.

Data fra 2014 er tilgjengelig fra 30 land, med en variasjon på mellom 1,74% og 95,73% og et totalt gjennomsnitt på 40,04%.

Data fra 2016 er tilgjengelig fra 30 land, med en variasjon på mellom 0,79% og 100,00% og et totalt gjennomsnitt på 34,76%.

Land rapporterer at dataene om elever med behov for spesialundervisning relatert til denne indikatoren er de mest pålitelige. Disse er også tilgjengelige fra alle land som deltar i datainnsamlingsutøvelser.

Det er et bredt omfang av tilnærminger rundt bruken av dette plasseringsalternativet, hvor alt fra under 1% til omtrent 100% av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning plasseres i spesialskoler. Igjen reflekterer dette de store forskjellene mellom politikk og retningslinjer og tilbudstilnærminger på tvers av land.

Indikator 3c.4 ser på prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning innen uformelle undervisningsmiljøer med basis i elevbefolkningen med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning. Kun fire land kunne tilby data for denne indikatoren. På grunn av dette fremkommer det ingen klare funn, så dette blir ikke drøftet her. (Avsnittet «[Punkter å merke seg](#)» i denne rapporten drøfter problemet med manglende data.)

Indikator 3c.5 ser på prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning innen fullstendig separate undervisningsmiljøer (dvs. spesialskoler og -klasser) med basis i andelen elever med behov for spesialundervisning.

Data fra 2014 er tilgjengelig fra 24 land, med en variasjon på mellom 7,11% og 100% og et totalt gjennomsnitt på 39,05%.

Data fra 2016 er tilgjengelig fra 24 land, med en variasjon på mellom 7,10% og 100%¹ og et totalt gjennomsnitt på 36,56%.

Variasjonsbredden for separate undervisningsplasser i land varierer sterkt. Ikke desto mindre er det enkelte elever i samtlige land som oppga data, som ikke fikk dekket retten til inkluderende opplæring sammen med medelever.

På tvers av de deltagende landene ble omtrent 40% av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning gitt undervisning i separate, ikke-inkluderende miljøer.

4. Hva er forskjellene i identifiseringsratene og plasseringsratene for gutter og jenter med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning?

Innen innsamling av data for elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning, gis kjønnsanalyser i tilknytning til:

- identifiseringsrater,
- plassfordelingen for elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning med basis i den registrerte elevandelen,
- plassfordelingen for elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning med basis i elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning.

Kjønnsanalysen for identifiseringsratene av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning ses på via indikator 3a.1. Denne indikatoren har et fokus på prosentandelen av gutte-/jentelever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning med basis i den registrerte elevandelen.

Data for 2014 er tilgjengelig fra 23 land. Identifiseringsraten for gutter varierer mellom 0,68% og 10,99% med et totalt gjennomsnitt på 2,86%. Identifiseringsraten for jenter varierer mellom 0,43% og 6,48% med et totalt gjennomsnitt på 1,37%.

Data for 2016 er tilgjengelig fra 26 land. Identifiseringsraten for gutter varierer mellom 0,64% og 12,69% med et totalt gjennomsnitt på 2,99%. Identifiseringsraten for jenter varierer mellom 0,42% og 7,82% med et totalt gjennomsnitt på 1,45%.

I tillegg til kjønnsanalysen, ble kjønnsfordeling undersøkt i 2016. Dette ble beregnet på det totale antallet gutte-/jentelever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning

---

¹ For datasettene fra både 2014 og 2016 må dataen på 100% for ett enkelt land inkludert i denne indikatoren ses på som et særskilt unntak. Grunnen for dette er at data om elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning kun er tilgjengelig for spesialklasser og spesialskoler, og ikke for noen form for inkluderende plassering.

i tilknytning til den totale andelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning.

Data for 2016 er tilgjengelig fra 26 land. fordelingen blant gutter varierer mellom 60,16% og 73,50% med et totalt gjennomsnitt på 67,35%. Blant jenter er det totale gjennomsnittet 32,65% og fordelingen varierer mellom 26,50% og 39,84%.

Identifiseringsraten mellom gutter og jenter i landene er 2:1. Andelen elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning utgjorde 68% gutter og 32% jenter.

Ulike antall land kan tilby data for de ti indikatorene tilknyttet kjønnsanalyser for plasseringen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning i ulike miljøer (inkluderende opplæring, spesialklasser, spesialskoler, uformell undervisning, alle separate miljøer).

Med et perspektiv på tvers av alle disse indikatorene fremkommer det at kjønnsfordelingen er omtrent den samme for alle indikatorer: omtrent to tredeler av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning er gutter, og omtrent en tredel er jenter. Dette funnet er tydelig for indikatorer med basis i den totale elevandelen samt andelen elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning.

Plasseringsraten i alle miljøer (inkluderende opplæring, spesialklasser, spesialskoler og alle separate miljøer) er også 2:1. Dvs. at på tvers av alle land er det omtrent dobbelt så mange gutter som jenter i de forskjellige plasseringene.

Dette funnet ser ut til å gi en indikasjon på at utdanningssystemene i samtlige land identifiserer gutter som å ha spesialundervisningsbehov i større grad enn jenter.

Identifiseringsraten på 2:1 gjenspeiles i plasseringsratene: dobbelt så mange gutter med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning gis plass innen inkluderende opplæring, spesialklasser eller spesialskoler sammenliknet med jenter.

5. Hva er forskjellene i identifiseringsratene og plasseringsratene for elever mellom ISCED 1 og 2?

To elementer fra EASIEs datainnsamling tar for seg ISCED-problemer:

- Aldersutvalgsdata oppgis i tabell 2
- Analyser av ISCED-nivå 1 og 2 oppgis i tabell 3.

Aldersutvalgsdataene identifiserer andelen av elever for de spesifikke aldrene 9 år (samsvarer med den alminnelige aldersgruppen for ISCED 1 i de fleste land) og 15 år

(samsvarer med den alminnelige aldersgruppen for ISCED 2 i de fleste land). Disse to aldrene samsvarer også med innsamling av data i EU rundt frafallsratene i skolen.

Indikator 2.1 gir aldersutvalgsdata for 9 år gamle elever. Indikator 2.2 gir aldersutvalgsdata for 15 år gamle elever. Begge indikatorene er tilknyttet registreringsratene i ordinær opplæring – dvs. prosentandelen av elever innen en spesifikk aldersgruppe som er registrerte i ordinære miljøer, beregnet opp i mot antallet elever innen en spesifikk aldersgruppe registrert i samtlige undervisningsmiljøer.

Dataene har fokus på 9 og 15 år gamle elever som faller, eller ikke faller, innenfor ordinær opplæring. Dette gir «øyeblikksbilder for alder» av ISCED-nivåene siden de ligger innenfor de typiske aldersgruppene til ISCED for nesten alle land.

Data over 9-åringer for 2014 er tilgjengelig fra 25 land. Registreringsraten for ordinær opplæring for 9-åringer varierer mellom 93,27% og 100,00% og det totale gjennomsnittet er 98,10%.

Data over 9-åringer for 2016 er tilgjengelig fra 27 land. Registreringsraten for ordinær opplæring for 9-åringer varierer mellom 93,79% og 99,98% og det totale gjennomsnittet er 98,54%.

Data over 15-åringer for 2014 er tilgjengelig fra 23 land. Registreringsraten for ordinær opplæring for 15-åringer varierer mellom 88,29% og 99,81% og det totale gjennomsnittet er 98,18%.

Data over 15-åringer for 2016 er tilgjengelig fra 26 land. Registreringsraten for ordinær opplæring for 15-åringer varierer mellom 88,23% og 99,99% og det totale gjennomsnittet er 97,07%.

For samtlige land gis de aller fleste 9-åringer undervisning ved ordinære skoler, men ikke alle. For samtlige land gis de aller fleste 15-åringer undervisning ved ordinære skoler, men ikke alle. Ingen land har fullstendig registrering ved ordinære skoler for elever på 15 år.

Ved å se på aldersutvalgene i sammenlikning med ISCED-nivåene, er de ordinære registreringsratene ved ISCED nivå 1 og 2 omtrent de samme.

Indikatorene 2.3 og 2.4 tar for seg registreringsratene for aldersutvalgene innen inkluderende opplæring for 9- og 15-åringer (henholdsvis) – dvs. prosentandelen av elever i denne spesifikke aldersgruppen som bruker minst 80% av tiden deres i et ordinært klasserom sammen med medelever, beregnet opp i mot antallet elever i denne spesifikke aldersgruppen registrert innen alle former for undervisningsmiljøer.

Data over 9-åringer for 2014 er tilgjengelig fra 21 land. Ratene for inkluderende registrering ligger på mellom 93,27% og 100,00%. Det totale gjennomsnittet er på 98,18%.

Data over 9-åringer for 2016 er tilgjengelig fra 22 land. Ratene for inkluderende registrering ligger på mellom 93,79% og 99,98%. Det totale gjennomsnittet er på 98,67%.

Data over 15-åringer for 2014 er tilgjengelig fra 20 land. Ratene for inkluderende registrering ligger på mellom 92,00% og 99,79%. Det totale gjennomsnittet for de 20 landene er på 97,88%.

Data over 15-åringer for 2016 er tilgjengelig fra 21 land. Ratene for inkluderende registrering ligger på mellom 78,78% og 99,99%. Det totale gjennomsnittet for de 21 landene er på 98,45%.

De fleste land underviser minst noen elever i 9-årsalderen innenfor et eller annet ikke-inkluderende miljø. De fleste land har separate spesialisttilbud (separate skoler eller enheter) samt separate skoleklasser ved ordinære skoler for programmer på ISCED-nivå 1.

Ingen av deltakerlandene har en 100% registreringsrate for inkluderende miljø for 15-åringer. Samtlige land bruker en eller annen form for separate spesialisttilbud (separate skoler eller enheter) samt separate skoleklasser ved ordinære skoler for programmer på ISCED-nivå 2.

Ved å se på aldersutvalgene i sammenlikning med ISCED-nivåene, er registreringsratene for inkluderende opplæring ved ISCED-nivå 1 og 2 omtrent de samme.

Innen innsamling av data for elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning gis analyser for ISCED-nivå 1 og 2 i tilknytning til:

- identifiseringsrater,
- plassfordelingen for elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning med basis i den registrerte elevandelen,
- plassfordelingen for elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning med basis i elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning.

Når det gjelder identifiseringsrater er data for 2014 tilgjengelig fra 29 land:

For ISCED 1 varierer identifiseringsratene for spesialundervisningsbehov mellom 0,62% og 10,89%. Det totale gjennomsnittet for 29 land er på 2,62%.

For ISCED 2 varierer identifiseringsratene for spesialundervisningsbehov mellom 0,50% og 6,82%. Det totale gjennomsnittet for 29 land er på 2,23%.

Når det gjelder identifiseringsrater, er data for 2016 tilgjengelig fra 30 land:

For ISCED 1 varierer identifiseringsratene for spesialundervisningsbehov mellom 0,62% og 12,57%. Det totale gjennomsnittet for 30 land er på 2,37%.

For ISCED 2 varierer identifiseringsratene for spesialundervisningsbehov mellom 0,45% og 7,94%. Det totale gjennomsnittet for 30 land er på 2,07%.

I tillegg til ISCED-analysene undersøkes ISCED-fordelingen innenfor ISCED-nivåer. Dette er basert på det totale antallet elever innenfor ISCED 1/ISCED 2 som identifiseres som å ha et

offisielt vedtak for behov for spesialundervisning sammenliknet med den totale andelen elever innenfor hvert ISCED-nivå.

Data for 2016 er tilgjengelig fra 30 land. Det totale gjennomsnittet for ISCED 1 er på 4,12% med en variasjon mellom 0,90% og 19,45%. For ISCED 2 er det totale gjennomsnittet 4,86% med en variasjon mellom 1,42% og 22,48%.

Andelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning ved ISCED 1 sammenliknet med ISCED 2 varierer kraftig mellom land. I de fleste land øker andelen fra ISCED 1 til ISCED 2.

En mulig forklaring på dette er at mange elever i disse landene beholder «merkelappen» deres som støttetrengende gjennom hele skoleløpet deres. I tillegg er det andre elever som senere identifiseres som å ha et behov for et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning ved ISCED 2.

Det bør merkes at dette ikke er mønsteret for alle land. For noen få land var det flere elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning ved ISCED 1.

Ulike antall land kan tilby data for de ti indikatorene tilknyttet ISCED-analyser for plasseringen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning i ulike miljøer (inkluderende opplæring, spesialklasser, spesialskoler, uformell undervisning, alle separate miljøer).

Når man ser på tvers av alle tilgjengelige indikatorer endrer ikke andelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning ved ISCED 1 eller 2 seg på tvers av alle miljøer i særlig stor grad, til tross for ulikheter og ulike mønstre blant land. Den generelle gjennomsnittlige registreringsraten for inkluderende miljøer og spesialklasser er litt høyere ved ISCED 1 enn ISCED 2. Kun for spesialskoler er denne lille variasjonen reversert, med en høyere andel elever i spesialskoler ved ISCED 2 enn ISCED 1.

Men ved å se på de samlede dataene for elever i separate spesielle miljøer – samtidig som det tas i betraktning at det er forskjeller mellom land – kan det vises at det er flere elever i fullstendig separate plasser ved ISCED 1 enn ved ISCED 2.

BAKGRUNNEN FOR ARBEIDET FRA EASIE

I over 20 år har European Agency for Special Needs and Inclusive Education (Agency) vært et samarbeidsorgan om politikk og retningslinjer for inkluderende opplæring for medlemslandene deres (som per i dag dekker 35 embetsområder i 31 medlemsland).

European Agencys inkluderingsstatistikk (EASIE) datainnsamlingsarbeid bygger på en rekke Agency-aktiviteter. Agency samlet først sammen sammenlignbare kvantitative data rundt antall elever identifisert som å ha et behov for spesialundervisning i 17 Agency-medlemsland i 1999. Dette arbeidet var en aktivitet underlagt evalueringen av Socrates-programmet til Europakommisjonen. Informasjonen samlet inn i 1999 ble gjennomgått og vurdert som nyttig referansemateriale for representanter fra Agency-land. Et vedtak ble sluttet for regelmessig innsamling av kvantitative data rundt antallet elever identifisert som å ha et behov for spesialundervisning og hvor de fikk utdanningen sin. Denne typen data har blitt samlet inn av representanter for Agency-medlemsland og offentliggjort av Agency annethvert år siden 2002. For mer informasjon, se [Metodikkrapporten fra EASIE](#) (European Agency, 2016), som dekker datainnsamlingsarbeidet for 2014 og 2016², og de forskjellige [Offentliggjøringene av data om spesialundervisning for land](#) (European Agency, 2009, 2010, 2012).

Innsamlingen av data under EASIE er en langsiktig, trinnvis Agency-aktivitet. Den tar sikte på å informere om elevrettigheter og kvaliteten på utdanningssystemer og effektivitetsproblemer, slik lagt frem av [Konvensjonen om barns rettigheter](#) (De forente nasjoner, 1989) og [Konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne](#) (De forente nasjoner, 2006) samt Den europeiske unjons [strategiske mål for utdanning og opplæring](#) (ET 2020) (Den europeiske unjons publikasjonskontor, 2016).

Dekningsområdet for data

EASIE-arbeidet står for en endring i fokuset til Agencys innsamling av data. Den flytter seg vekk fra et utelukkende fokus på elever med behov for spesialundervisning og plassering i separate, segregerte miljøer mot et fokus på alle elever i obligatorisk skolegang og registrering i alle miljøer – inkluderende og separate. I tillegg tilbyr EASIE-data en større rekkevidde av indikatorer tilknyttet tilgang til inkluderende opplæring, inkludert analyser for kjønn og ISCED-programmer – i dag for ISCED-nivå 1 og 2.

Innsamlingen av data under EASIE dekker:

- aldersgruppen for obligatorisk skolegang ved ISCED-nivå 1 og 2 (antallet elever i en gitt aldersgruppe registrert ved skoler),
- alle sektorer for obligatorisk skole (statlig, uavhengig og privat),
- alle mulige undervisningsplasser (ordinær skole, spesialklasser og -grupper samt spesialskoler),

---

² En oppdatert versjon av Metodikkrapporten fra EASIE har blitt bearbeidet som et vedlegg til datainnsamlingsutøvelsen for 2018 (European Agency, 2018b).

- uformell utdanning (f.eks. tilbud gitt utenfor utdanningssektoren som helse- eller sosialtjenester),
- elever uten noen form for utdanningstilbud.

Denne rapporten undersøker dataene tilgjengelig fra alle land som er involvert i utøvelsen av innsamling av data.

Datasettet for 2014 dekker oppgitt av 30 land: Belgia (flamsktalende del), Belgia (fransktalende del), Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Irland, Island, Kroatia, Kypros, Latvia, Litauen, Luxembourg, Malta, Nederland, Norge, Polen, Portugal, Slovakia, Slovenia, Spania, Storbritannia (England), Storbritannia (Skottland), Storbritannia (Nord-Irland) Storbritannia (Wales), Sveits, Sverige, Tsjekkia, Tyskland og Ungarn.

Datasettet for 2016 dekker også data oppgitt av 30 land, men ikke de samme landene: Belgia (flamsktalende del), Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Irland, Island, Italia, Kroatia, Kypros, Latvia, Litauen, Luxembourg, Malta, Nederland, Norge, Polen, Portugal, Slovakia, Slovenia, Spania, Storbritannia (England), Storbritannia (Nord-Irland), Storbritannia (Skottland), Storbritannia (Wales), Sveits, Sverige, Tsjekkia, Tyskland og Ungarn.

Begge datasett har blitt analysert opp i mot de 17 indikatorene som ble identifisert og godkjent av nasjonale dataeksperter (lagt frem i helhet i [vedlegget](#)). Indikatorene har basis i tre områder av data fra land:

- Befolkning og registreringsdata
- Data for elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning
- Aldersutvalgsdata (9- og 15-åringer) som tilsvare ISCED-nivå 1 og 2.

EASIE-data fokuserer på alle elever, aldersutvalg for alle elever og en undergruppe av elever som mottar støtte for å oppnå utdanningsbehovene deres, dvs. de med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning.

Per i dag samler ikke Agency inn data fra land for elever **uten** et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning som likevel mottar en eller annen form for støtteundervisning. Det har blitt avtalt med representanter fra Agency-medlemsland at datainnsamling som undersøker disse elevene ikke vil utføres i overskuelig fremtid.

Viktige dimensjoner innen datainnsamlingsarbeidet under EASIE

Alle deltakende land vil ha svært sprikende forhold rundt politikk og retningslinjer for inkluderende opplæring. For å kunne gjøre data som dekker områdene fremlagt ovenfor relativt sammenliknbare, har det blitt tillagt to viktige virksomme definisjoner av innsamling av data – identifisert og godkjent av nasjonale datainnsamlingseksperter:

En virksom definisjon av et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning

Et offisielt vedtak fører til at en elev blir anerkjent som kvalifisert for støtteundervisning for å møte læringsbehovene deres.

Et offisielt vedtak møter følgende kriterier:

- Det har blitt utført en utdanningsvurderingsprosedyre som involverer et tverrfaglig team.
- Det tverrfaglige teamet omfatter medlemmer både innenfor og utenfor elevens skole.
- Det foreligger et rettsdokument som beskriver støtten eleven har krav på å motta og som brukes som grunnlag for planleggingen.
- Det offisielle vedtaket er underlagt en formell, ordinær gjennomgangsprosess.

All data samlet inn tilknyttet elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning er på linje med denne virksomme definisjonen av et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning.

Virksom definisjon for inkluderende miljø

Et inkluderende miljø viser til utdanning hvor en elev med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning følger utdanningen i ordinære klasserom sammen med de ordinære medelevene deres for brorparten – 80% eller mer – av skoleuken.

Tidligere datainnsamlingsarbeid og -prosjekter utført av Agency har brukt dette referansenivået for plassering i ulike former. 80% er en klar indikator på at eleven plasseres i ordinære miljøer for brorparten av skoleuken deres. Samtidig anerkjenner den muligheten for å trekke seg tilbake i små grupper eller på tomannshånd for begrensede perioder (dvs. 20% eller en dag i uken).

Ikke alle land kan oppgi nøyaktige data når det gjelder referansenivået for plassering på 80%. Derfor har alternativer blitt identifisert, godkjent og tatt i bruk etter behov. Se den spesifikke [bakgrunnsinformasjonen for land](#) for ytterligere detaljer (European Agency, ikke datert-c).

Fokuset for dataanalysen under EASIE

Det langsiktige målet for EASIE-arbeidet er å kunne gi:

- et akseptert sett av indikatorer som kan informere beslutningstakeres arbeid i tilknytning til Den europeiske unions utdannings- og opplæringsmål og *Konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne* (De forente nasjoner, 2006),
- data og støttende kvalitativ informasjon som sier noe om problemstillinger rundt elevrettigheter.

Analysen tar sikte på å fremheve funn som informerer arbeid på linje med disse internasjonalt veiledningsdokumentene samt [Posisjonen til Agency på inkluderende opplæringsystemer](#) (European Agency, 2015). Informasjonen her tar særlig sikte på å informere Agencys medlemslands delte ideal for inkluderende opplæringsystemer, som er: «å sikre at alle elever i alle aldre har tilgang til meningsfulle læremuligheter av høy kvalitet i sine lokalsamfunn, sammen med venner og medelever» (ibid., s. 1).

Fokuset på den totale andelen av elever i EASIE er på linje med posisjonsdokumentets påstand at:

... politikken og retningslinjene som regulerer inkluderende opplæringsystemer må sørge for en klar visjon for og begrepsdannelse av inkluderende opplæring som en metode for å forbedre opplæringsmuligheter for alle elever (ibid.).

Det er ikke mulig for innsamlingen av data under EASIE å informere om bredden av kvalitative problemer for inkluderende opplæring som fremlegges i posisjonsdokumentet. Det kan imidlertid gi informasjon rundt tilgjengeligheten av «materialer og ressurser i fleksibel, sammenhengende utstrekning» (ibid., s. 2), spesifikt for ulike former for utdanningsplasser i landene.

Punkter å merke seg

Dataen oppgitt av land er så omfattende som mulig per dags dato. Alle data er bekreftet som å være på linje med de virksomme definisjonene fra Agency for et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning og referansenivået for plassering på 80% eller relevante alternativer. Landene føler ikke behovet for å endre disse definisjonene eller på måten de samler inn data når det gjelder disse. All data oppgis av nasjonale dataeksperter og blir deretter kontrollert og godkjent av representanter fra Agency-medlemsland. Alle databeregninger – slik fremlagt av de Tverrnasjonale rapportene – kontrolleres og godkjennes både av dataekspertene og representantene fra Agencys medlemsland.

Det er imidlertid en rekke problemer innenfor datasettene som må vedkjennes. Punktene nedenfor fremhever noen av de metodiske og/eller prosedyremessige problemene som oppstår fra datainnsamlingsarbeidet som bør tas i betraktning når denne rapporten leses.

Antallet land som oppgir data tilknyttet spesifikke indikatorer har avvik innenfor og i mellom datasett. Dette betyr at antallet land som omfattes av beregningene for hver indikator varierer. Derfor er det ikke mulig å gjøre pålitelige sammenlikninger mellom indikatorer. I denne rapporten blir funn fremlagt hovedsaklig i forhold til hver av indikatorene på individuelt grunnlag.

Det er manglende data i informasjonen fra samtlige land, inkludert plass for behov for spesialundervisning og kjønnsanalysedata. For enkelte land rapporteres det null (0) data når det gjelder spesifikke spørsmål på steder hvor det kan være mer egnet å indikere at data mangler (M). For databeregningene i de Tverrnasjonale rapportene, har de fleste nuller blitt erstattet med M, etter avtale med landene det gjelder.

Ulike land har en betraktelig påvirkning på de totale indikatorgjennomsnittene. Land med større befolkning har en mye større påvirkningskraft på det totale gjennomsnittet enn de med mindre befolkning. På grunn av dette må varsomhet utøves når konklusjoner trekkes ut fra de totale gjennomsnittene.

REFERANSER

Den europeiske unions publikasjonskontor, 2016. *EU cooperation in education and training (ET 2020) [EU-samarbeid innen utdanning og opplæring (ET 2020)]*. Luxembourg: Publikasjonskontor. eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aef0016 (Hentet oktober 2018)

De forente nasjoner, 1989. *Konvensjonen om barns rettigheter*. www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx (Hentet oktober 2018)

De forente nasjoner, 2006. *Konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne*. www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html (Hentet oktober 2018)

European Agency for Development in Special Needs Education, 2009. *Special Needs Education Country Data 2008 [Data om spesialundervisning for land 2008]*. (A. Watkins, red.). Odense, Danmark. www.european-agency.org/resources/publications/special-needs-education-country-data-2008 (Hentet oktober 2018)

European Agency for Development in Special Needs Education, 2010. *Special Needs Education Country Data 2010 [Data om spesialundervisning for land 2010]*. (A. Watkins, red.). Odense, Danmark. www.european-agency.org/resources/publications/special-needs-education-country-data-2010 (Hentet oktober 2018)

European Agency for Development in Special Needs Education, 2012. *Special Needs Education Country Data 2012 [Data om spesialundervisning for land 2012]*. (A. Lénárt og A. Watkins, red.). Odense, Danmark. www.european-agency.org/resources/publications/special-needs-education-country-data-2012 (Hentet oktober 2018)

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 2015. *Posisjonen til Agency på inkluderende opplæringsystemer*. www.european-agency.org/resources/publications/agency-position-inclusive-education-systems-flyer (Hentet oktober 2018)

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 2016. *European Agency Statistics on Inclusive Education (EASIE): Methodology Report [European Agency's inkluderingsstatistikk (EASIE): Metodikkrapport]*. (A. Watkins, S. Ebersold og A. Lénárt, red.). Odense, Danmark. www.european-agency.org/data/methodology-report (Hentet oktober 2018)

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 2017. *European Agency Statistics on Inclusive Education: 2014 Dataset Cross-Country Report [European Agency's inkluderingsstatistikk: Tverrnasjonal rapport for 2014-datasett]*. (J. Ramberg, A. Lénárt og A. Watkins, red.). Odense, Danmark. www.european-agency.org/resources/publications/european-agency-statistics-inclusive-education-2014-dataset-cross-country (Hentet oktober 2018)

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 2018a. *European Agency Statistics on Inclusive Education: 2016 Dataset Cross-Country Report [European Agency Statistics on Inclusive Education: Tverrnasjonal rapport for 2016-datasett]*. (J. Ramberg, A. Lénárt og A. Watkins, red.). Odense, Danmark. www.european-agency.org/resources/publications/european-agency-statistics-inclusive-education-2016-dataset-cross-country (Hentet oktober 2018)

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 2018b. *European Agency Statistics on Inclusive Education: Methodology Report – Updated 2018 [European Agency Statistics on Inclusive Education: Metodikkrapport – oppdatert 2018]*. (A. Lénárt, J. Ramberg og A. Watkins, red.). Odense, Danmark

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, ingen dato-a. *Data web area [Nettområde for data]*. www.european-agency.org/data (Hentet oktober 2018)

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, ingen dato-b. *List of data experts [Liste over dataeksperter]*. www.european-agency.org/data/list-data-experts (Hentet oktober 2018)

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, ingen dato-c. *Data tables and background information [Datatabeller og bakgrunnsinformasjon]*. www.european-agency.org/data/data-tables-background-information (Hentet oktober 2018)

UNESCO Institutt for statistikk, 2012. *International Standard Classification of Education (ISCED) 2011 [Internasjonal standard for klassifisering av utdanning (ISCED) 2011]*. Montreal: UNESCOs institutt for statistikk. uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf (Hentet oktober 2018)

VEDLEGG: EASIE-INDIKATORER FOR 2014 OG 2016

---

1. Registreringsrate for ordinær opplæring med basis i den registrerte andelen av elever

---

Indikator 1.1: registreringsrate for ordinær opplæring (%)

Indikator 1.2: registreringsrate for inkluderende opplæring (%)

2. Aldersutvalg

Indikator 2.1: aldersutvalgets registreringsrate for ordinær opplæring for 9-åringer (%)

Indikator 2.2: aldersutvalgets registreringsrate for ordinær opplæring for 15-åringer (%)

Indikator 2.3: aldersutvalgets registreringsrate for inkluderende opplæring for 9-åringer (%)

Indikator 2.4: aldersutvalgets registreringsrate for inkluderende opplæring for 15-åringer (%)

3. Elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning

---

3a. Identifiseringsrater

Indikator 3a.1: prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning med basis i den registrerte elevandelen (%)

3b. Plassfordelingen for elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning med basis i den registrerte elevandelen.

Indikator 3b.1: prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning i inkluderende miljøer med basis i den registrerte elevandelen (%)

Indikator 3b.2: prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning innen spesialklasser med basis i den registrerte elevandelen (%)

Indikator 3b.3: prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning ved spesialskoler med basis i den registrerte elevandelen (%)

Indikator 3b.4: prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning innen uformelle undervisningsmiljøer med basis i den registrerte elevandelen (%)

Indikator 3b.5: prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning innen fullstendig separate undervisningsmiljøer med basis i den registrerte elevandelen (%)

3c. Plassfordelingen for elever med basis i andelen elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning

Indikator 3c.1: prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning (%)

Indikator 3c.2: prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning innen spesialklasser ved ordinære skoler (%)

Indikator 3c.3: prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning ved spesialskolene (%)

Indikator 3c.4: prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning i uformelle undervisningsmiljøer (%)

Indikator 3c.5: prosentandelen av elever med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning i fullstendig separate undervisningsmiljøer med basis i elevbefolkningen med et offisielt vedtak for behov for spesialundervisning (%)

Sekretariatet:

Østre Stationsvej 33
DK-5000
Odense C
Denmark
Tlf: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Brussel-kontoret:

Rue Montoyer 21
BE-1000
Brussels
Belgium
Tlf: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org/data

